

Felvidéki Híradó.

KÖZMŰVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, IPAR-, KERESKEDELMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor.
Fél évre 4 „
Negyed évre 2 „

Felolvasó szerkesztő:
BERECZ GYULA BÁNEI JÁNOS
Kiadóhivatal: a turóc-szt.-mártoni „Magyar Nyomda”.
A lap szemeli részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatara czimreze Turóc-Szt.-Mártonba küldendők.

Főmunkatárs:
Hirdetések jogutányosabban, árszabály szerint.
Lapunk számára hirdetések — eredeti árakban — minden bel- és külföldi hirdetési iroda fogad el.

A felvidéki magyarság és a tót nyelv.

I.

Lapunk f. é. június hó 16-diki száma közölte Czambel Samu dr. érdekes cikkelyét „a tót nép nyelve” czimén, amelyet azonban érdekes írója időközben megsürgött, úgy vélekedvén, mintha avatott fejtegetéseit elvi okokból mellőznék. Jóllehet a cikkely közlésével eleve élt vettük e vélekedésnek, mégis közléseszközünk alább változtatás nélkül sürgető sorait, újabb bizonyosságául annak, hogy a „Felvidéki Híradó” nemcsak abban az irányban, melyet Czambel S. dr. készséggel elismer, hanem azon a téren is, melynek ő egyik leghivatottabb művelője, híven s tárgyilagosan igyekszik a Felvidék közvéleményét képviselni és tolmácsolni.

Pedig az a levél kemény dolgokat tartalmaz, de oly őszinte hazafias érzület s jóakaró szándék sugallja, hogy a bővebb fejtegetést mintegy kihívja, ám éppen ezért kötelességünkkel teszi, hogy a magunk részéről megtegyük észrevételeinket azokra a többé-kevésbé keserű panaszokra s vádakra, melyekkel annak t. írója a felvidéki magyarságot illetni hajlandó.

A levél így szól:

» Budapest, 1901. jun. 14-én

Igen tisztelt szerkesztő Ur!

Hetekkel ezelőtt cikkelyt írtam a Felvidék Híradóba a tót nép nyelvééről, de biz az meg nem jelent. Lehet, hogy az igen tisztelt szerkesztő úr nem ért egyet a cikkely irányával, lehet hogy a tartalmát kifogásolja. A tény az, hogy meg nem jelent. Én, a szerkesztő úr helyén, abban az esetben is közölném a különben komoly tárgyú közleményt, ha vele nem értenék egyet, alkalmul használván azt fel a saját nézeteim kifejtésére.

Elég komoly tárgy-e egy tót felvidéki közönlönyre nézve a tót nyelv ügye? Ugy látszik, nem az. (Lapunk jun. 16-iki számának vezérezikre a bizonyosságául rá, hogy mi teljes

jelentőségében mérlegeljük ezt az ügyet. A szerk.)

Becsés lapja, úgy látszik, irtózik egy olyan cikkely közlésétől, a melynek tárgya nem közvetlenül magyar s a melyben — ráadásul — egész pontok vannak tót nyelven idézve. A dolog érthető. A Felvidéken a viszonyok oda fejlődtek, hogy az, a ki a magyar párthoz hűz, a világot rá nem vetné szemét a tót betűire.

Nem mindig volt ám úgy. Volt idő, a mikor a felvidéki magyar nemes nem restelte a tót szót, leszállt a nép közé s ennek anyanyelvén csepegett a tót lelkébe a magyar hazafiságot. Volt idő, és pedig nem is nagyon régen, a mikor a tót felvidéki magyar családok épp úgy forgatták a tót tollat, mint a magyart s röplülő iratokban és könyvekben terjesztették a tótul olvasók között a magyar hazafiságot . . .

Az akkor volt, a mikor még a tót Felvidéken nem volt „panszlavizmus” . . . Hátha éppen azért nem volt ott panszlavizmus, mert a felvidéki magyarság közvetlen befolyást gyakorolt a tótul olvasók olvasmányára?

Engedje meg nekem igen t. szerkesztő Úr, hogy felreteltek cikkelyem alkalmából néhány őszinte szót szóljak. Hiszen Önnek módjában van, hogy nézeteimet megozáfolja, azok tarthatatlanságát kimutassa.

Az én szerény véleményem az, hogy a tót Felvidék magyarsága nem kellőkép méltányolja a Felvidék tényleges viszonyait.

Tessék körüljárni a felvidéki megyéket és megfigyelni, hogy a hazafiság fogalma mivé zsugorodott össze? A ki a saját családja vagy a legközelebbi társasága körében csak magyarul beszél, az már teljes mértékben kiérdemelte magának a „hazafi” jelzőt. Megengedem, hogy e tényről további képességei híján minden kötelességét kimerithette a párt alsó rétege, a vezetett elem, — de hát a vezetett elem?

Hát a felvidéki vezetó férfiaknak kime-

ríti az ambícióját az, hogy ők maguk jó magyarok és jó hazafiak?

A tót Felvidék magyar előkelőségei között alig van néhány férfiú, a ki a felvidék tényleges viszonyait ismeri. A felvidéken van akárhány magas rangú közig. tisztviselő, a ki név szerint nem tudja megkülönböztetni a tulzó nemzetiségi tót sajtó közönlönyeit a hazafias tót sajtó közönlönyeitől s nem egy esetben, tudatlanságában, — mert másnak azt nem lehet betudni, — akadályozza a hazafias tót sajtó terjesztését. Csak a minap is panaszt emelt a bpesti Slov. Nov. egy ilyen ügyben egy főszolgabíró ellen.

A felvidéki magyar tényezőknek kötelessége volna a felvidéki tót sajtó viszonyait alaposan ismernie, sőt kötelessége volna a tót sajtó életét minden mozzanatában figyelemmel kísérnie. De még többet mondok: *Kötelessége volna befolytára abba, a mi időről időre a tótul olvasó közönlöny elé tót olvasmány gyantát kerül.*

Jelenleg a „Felvidéki Híradó”-t kivéve, a mely esetről esetre egyik-másik napi kérdéssről polemiába bocsátkozik a Nár. Novinyval, nincs a Felvidéknek magyar közönlönye, a mely a tót dolgokhoz hozzászólna. S a „Felvid. Híradó” is olyan óvatos, a mint azt a példák mutatják, hogy örömet kiter az olyan cikkelyek közlése elől, a melyekben a tót tárgy dominál. (Jun. 16-iki cikkünk az ellenkezőről tanuskodik. A szerk.)

Azt mondtam, hogy a felvidéki magyarság nem kellőkép méltányolja a Felvidék tényleges viszonyait. E tényleges viszonyok azt mutatják, hogy a tót Felvidéken a tótok nem fogynak és a tót hírlapok és könyvek szaporodnak.

Helyes-e tehát, tudva ezt, ha a felvidéki magyarság abban találja feladatát, hogy kizárólag magával gondol és figyelemre se méltatja azt a mozgalmat, a mely a tót sajtóban vagy irdadalomban, vagy a tót sajtóról és irdadalomról észlelhető? Helyes-e az, hogy negatív álláspontra helyezkedik mindennel szemben, a mi tót, a t.-szent-mártoni Národnie Novinyvel szemben épp úgy, mint a bpesti Slovenské Novinyvel szemben? *Helyes-e az, ha a közönlöny*

A „FELVIDÉKI HIRADÓ” TÁRCZÁJA.

Nehéz órák.

Írta: Herczegh Jenő.

Mutatvány szerzőnek sajtó alatt lévő »Marion« cz. verskötetéből.

Még lobog az életsngár bennem,
Alig mécsnek pislógó világa,
Fogva tartó kínos fájdalommal
Fonygadt karom még ölelni vádjána.

Lázus kéjtől piros még az orcám,
Csókolnádak egő szenvedélylyel,
Senned ajkam minden sóhajjtása
Feltvonagló zokogásba vész el.

Óh, ha látnd a durva nyoszolyámon,
Mintörzöm a kiellen, bis magányt. . .
Kint az éjben egy nagy halálmadár
Felsikoltva hosszút, rémest kiált.

Emlékezések.

Nemrég olvastam, hogy egy pár gyerek a nemzetiszínű kokárdát eltépte, sárba tiporta.

Mily fájó érzés ez magyar kedélynek. — ily téves fel fogás!

Hogy találkozik-e magyar földön — gyerek, kinek oly kevés fogalma van e jelvények becséről, szentségéről!

Hogy vannak olyanok, kik nem tudják, hogy e

hazát elődeink vérükkel, életükkel szerették, megvédtek — egy ezredéven át.

Hogy találkozik e hazának sok oly embere, a ki énjét, hiúságát előbbre teszi a hazaszeretnél, és önző szempontjából más szavakat megteszt.

Pedig hisz csak egy fészázad választ el azon dicső időtől, melyben szabadságharcunk felejt; egy fészázad, mely alatt minden objektív itéletnek szabad folyás megengedtetett; és a példa oly keveset hatott volna, megítélni, mily utakon járt a tiszta jellemű magyar ember, ellentétben azon kevés fondorkodókkal, kiknek utjai csak kátyu és tévút?

Futva indulunk minden téren előre és csak ép ezen a téren mennék visszatelé?

Mennyire haladt a magyar a tudomány terén, és csak a hazaszeretet pusztuljon, mert eszményi fogalom?!

Igaz azon nem rég elhangzott szózat: »Idealismus nélkül nagy tettekre képesek nem vagyunk«. Mily igazak e szavak, de mennyi kötelezettséggel járnak! Ne ítéljünk, ne romboljunk, ne gunyoljunk, mert épen ezen eszményi fogalom keretébe vág: a túrelm az eltévedtekkkel szemben, a helyes útra igazítás útön-üfélen, nem büszke visszautastás, sértegetés, a mi napjainkban napirenden van.

Gondoljak meg azok, a kik oly szerencsések ez eszményi fogalommal teljesen birhatni, hogy éppen ők vannak hivatta nyomot vagni!

Mert »noblesse oblige!»

Nézünk önszelekedetünket, nem vagyunk-e magunk okai, hogy a magyar elem nem gyarapodik, nem fejlődik?

Nem kell-e ezt azon örök törvénynek tulajdonitanunk, hogy actio mindig reactió szül?!

Vagy félek nem kell-e Petőfiel mondanunk:

»Éit egy nép a Tisza táján
Századokig, lomlán, gyáván«.

És most csodálkozik az eredményen?

Ötven év előtt e vádat vérvél mosta le, és most tág tere nyílik azt jóindulattal, összeférhetőséggel, igazsággal helyre hozni; harmadik ratio nincs vagy ha van, eredményhez nem vezet.

A szülői ház, az iskola, a társadalom igyekezzék, a tévelygőket visszacsalogatni, fiatalágukban a hazaszeretnek oltárt emelni, apolni, fejleszteni és széptíteni. Legyen a hazaszeretet szentség, a hittel összeforrva: ki Istenét hiszi, szereti hazáját is!

En gyengének érzem magam, valami dicső példát felhozva, hozzájárulni ezen keserő bajok orvoslásához, de gyermekkorom emlékei azon időre esnek — és ez kedélyembe vésődött, — mikor a magyar jelvényt, a magyar színeket, dicsőítve ereikelyként becsülték.

Mert akkor volt, hogy még nem rég a magyar színek hordása fejesztéssel, nehéz börtönnel egy fogalmat képviselt.

Mi boldogan félbe dugdostak egy—egy 48 kokárdát! Kinek birtokában volt, hogy eldicsekedett vele! Megvallom, megszoktam ezeket ereikelynek nézni. Főkép egy emlékem elvenedik meg, már ugyan nem sötét következményű, inkább írthozó a fájós kedélyekre.

Talalkozott három bátor fiatal ember, a ki kifogott minden dráki tilalom.

Tóth Vilmos, a nem rég elhunyt főrendiházi elnök, Bacskóczy Károly és Babóty György, mind buzgó lelkes hazafi, kik minden hazafias eszméért életüket kockáztatták, — beállítanak egy napon hozzánk és néman sorakoztak egymás mellé, ily sorrendben rögtön feltün-

lőst játszza, a mikor arról van szó, hogy a tót nyelv és irodalom illetőleg hírlapi irodalom így alakul-e, vagy amígy?

Grünwald Béla vagy Jeszenszky Sándor, az egykori nemzetiségi osztály főnöke, bárki-vel is kiállják a versenyt még a magyar sovénizmus körén belül is, s ezek a politikusok nem átkeltek német cikkeket írni p. o. a Pester Lloydba. Volt-e rá példa, hogy valamelyik felvidéki magyar politikus kezébe vette volna a tollat, hogy p. o. a bpesti Slov. Noviny-nen fejtesse elveit a tótul olvasó közönségnek?

Sajnálatos dolog az, ha a felvidéki magyar párt zöme úgy gondolkozik, hogy hazafias kötelességének eleget tett, ha ő maga hazafias. Ellenben a tótok hazafiságát s a hazafias szellemnek a tót szó segédelmével való terjesztését — másokra bizza.

Hát — a mások nem olyan finnyások a szó dolgában s évtizedek óta teljesítik e feladatot, 25—30 tót hírlap látja el a tótul olvasó közönséget olvasmányokkal s évenként néhány ezer tót cseh könyv dobátik a tót nép közé, . . . s a felvidéki magyar párt mégis azt hiszi, hogy neki itt nem akad tenni valója, hogy e tót szellemi táplálék befolyásolása nem méltó egy valószínű magyar hazafi tollhoz. . . *)

A mint élül mondham, valamikor az más-kép volt, akkor, a mikor ugyan nem volt „panszlavizmus“ a tót felvidéken, de volt elég magyar ember, a ki körülményeinél fogva tudván a tót nyelvet, ezt nem restelte tehet-ségéhez képest arra használni, hogy a csak tótul tudó polgártársai nevelésére befolyjon. . .

Ezek után kérem a tót népnyelvről írt cikkelemet, ha csak még lehet, visszaküldeni. Igerem, hogy jövőre olyan dolgokkal zavarni nem fogom.

Kütnő tisztelettel
Dr. Czambel Samu.

A Felvidék egyik égető kérdése a kivándorlás, melyről legutóbb is jelezte hírlapunk, hogy mily újabb rendelkezéseket tett a belügyminiszterium, hogy a kivándorlási ügynek szédelőseit meggátolja, mástól pedig a munka nélkül szülőködő felvidéki munkásoknak az országos munka-közvetítő hivatal útján keresetet biztosítson. Amint hallatszik, legközelebb újabb kormány intézkedés is várható az irányban, hogy a katonakötelezést teljesítő elöl Amerikába hajósodó százkötevények oly könnyű szerrel ki ne juthassanak a határon. A honvédelem s a küzölet szempontjából sokszorosan fontos em kérdés, tehát társadalmi tekintetben is teljes figyelmünket érdemi vallás: s pártkülönbség nélkül és méltán lehetnek, hogy tót atyánkfiai is teljes mértékben osztoznak velünk abban az érdeklődésben s törekvésben, melylyel a tömeges kivándorlás megszüntetéséig vagy legalább jókora apasztásáig elérni akarjuk.

Mégis, mit tapasztalunk? Azt, hogy a tót túlzók

*) Egy második cikkelyünkben elmondjuk ugyan az e levélben foglaltakra nézve: — de, utána korábbi vezér-cikkelyünkre, a melyekben a F. M. K. E. feladatait fejtegettük, már most is kijelentjük, hogy nem rajtuk múlik, ha ezek a viszonyok nem változnak. A F. M. K. E. táborában van a Felvidék magyarának igen jelentékeny része tömörülve, s ez a magyarság olajt is nem valamit, de ezt a vezetésére bizza, a mely azonban nem ismeri föl feladatát s olyan dolgokkal foglalkozik, a melyek reá nem tartoznak. *A szerk.*

ismeretes választási programja, mely az osztrák s cseh szábon szerint anyai sok szociális kérdést ül fel, a magyarországi kivándorlás ügyét egy árva szóval sem említi meg a tizenhárom pontban foglalt mindenféle kövételés között.

Mi lehet az oka ennek a hallgatásnak? A *Narodné Noviny*, mely már esnált korrektrált azon a programmon, talán majd utólag megfogja adni a magyarázatát annak a hallgatásnak, vajjon csak elvételésből vagy szándékosan mellőzték-e a tót „nemzeti“ bőlések ezt a kérdést, mely néplünk eleven lúsbá vág.

Ádlig is megállapítjuk azt a tatóngó lézagot a tót túlzók programjában. Amely bármit erelt is, akár szántsándékból, akár felekedényeségből, mindenképpen arról tanuskodik, hogy a választási program szerzői nem vetnek nagy súlyt a felvidéki tót nép megfogytakozására a kivándorlás által, sem pedig arra, hogy a tót hadköteles ifjúság „megadja a császárak, ami a császáré“ és kellő katonai kiképzetés után a haza s törvényére teljes számban s erőben készen álljon.

Ez határozottan mulasztás, a mely szemmel látható esorbát ejt azon a hazafiaság és dinasztikus hűségben, melyet mi legkevésbébbé óhajtanánk eltagadni a tót túlzóktól.

Eppen azért nem akarunk feltétlen hitelt adni azoknak a híreknek, melyek különböző körökben ennek a végetes mulasztásnak az okairól keringenek. Itt-ott ugyanis azt állítják, hogy a tót túlzók programja azért hallgat oly mélyesen a felvidéki kivándorlásról, mivel szerzői inkább még rokonszenveznek vele, sőt állítólag elő is mozdítják avégből, hogy ekképpen a kezére jászanak annak az orosz politikának, a mely az Amerikába kivándorolt lengyelnek, rutének s tótok oroszostására nagy költséggel szervezett propagandát tart fön az éjszak-amerikai Egyesült Államokban.

Mások pedig így magyarázzák azt, hogy a tót túlzók választási állhívása nem foglalt állást a felvidéki kivándorlás ellen, mivel szerzői szoros kapcsolatban állnak azokkal a tót túlzó nemzetiségi jellegű pénzintézetekkel, melyek a felvidéki kivándorlók pénzét követik, a melyek igen tekintélyes összeget képviselnek, nagy nyereséget s következképpen jelentős osztalékokat juttatnak annak intézetek pénztárába, illetve részvényeik zsebébe.

Mind a két magyarázatnak, mint már fönbb kijelentettük, csak anyi értéket tulajdonítunk, a mennyit azokból hitelesen be lehet igazolni, bár avatott forrásból látszanak eredni. Ámde ez mit sem változtat magán a szóban lévő tényen.

Tény pedig az, hogy a „tót nemzeti párt“ semmit sem törődik a felvidéki nép kivándorlásával, ellenben a magyar kormány, a felvidéki illetékes körök s a magyar sajtó közbenjárására nemcsak meg akarja tartani ezt a népet a hazának s szülőtte földjének, hanem gondoskodik is arról, hogy itt e hazában elegendő keresetet találjon s családostul boldogulhasson.

Ajánljuk ezt a választók, de különösen a felvidéki társadalmi figyelmébe, kivált most, mikor a tót „nemzeti“ agitátorok faluról-falura járva szereznek híveket.

Körmöczbányai levél*)

A minisztert váro Körmöcz.

Körmöczbánya, 1901. évi július 1-én.
Tekintetes Szerkesztőség!
Körmöcz közönsége minisztert vár, még pedig a város díszpolgárát, Lukács László m. kir. pénzügy-minisztert. Alkotmányos életünk kezdete óta, nem lát-

*) Az ezen levélben vázolt állapotok igazolják, hogy mekkora nagy szükség van egy nyilvános organumra, a mely a közállapotokat szépség nélkül, de a javítás lelkiismeretes szándékával szelíteti. Az ilyen organum viszont általános támogatásra is számít s így bizavást remélik, hogy Körmöczbánya városa s közönsége fáradozunkat kellő, az eddignél fokozottabb támogatással fogja viszonzni. *Szerk.*

tette, hogy az egyiknek piros, a másiknak fehér, a harmadiknak zöld óriás nyakkendője van. Jól fedett az egész és lelkes hatással volt az akkori kedély-hangulatra.

Mindenütt lelkesedést idéztek elő, mert sorba járták a hazákat, és habár czenélküli dacz és tüntetés volt, az egész mégis jól esett.

A köpéknak még ez se volt elég, oda ültek a „Szarvas vendéglő“ asztalához, szembe egy pár német tisztvel, természetes nemzeti szín sorrendbe, és föl-dődozón mindenik falatozott színe szerint.

Az még jól járt, a kinek fehér galuska dukált; még az is megjárta, ki piros rákot rendelhetett, holmi czebla entréval, de a harmadiknak spenóttal és zöld uborkával kellett megelégednie.

Be is csukták őket, nagyban vallatták, de azon valódi „jeunesse dorée“ példányai csak csúfolt útek vallatóikból — apróra bizonygatva, hogy miért nem lehetne nekik tesszertesszéri nyakkendő t viselni, vagy tesszüksék szerint enni!

A legelőkelőbb női világ látogatta őket, de a bemenés tilos volt, ott tartották keresztbe a pángányt az órok, és a mi fiatal embereink nevetve kar-ytaztak, úgy hogy ajtón túli látogatók szintén nevetve távoztak.

Csak vallatóik voltak csúffá téve, és nem tudtak kifogni e három jókedvű fiatal emberen.

Hogy azon dicső idő sok túlzást is szült, nem lehet tagadni.

Ny . . . városának volt egy igen eszes, mond-hatni genialis prókator, kit általában kedveltek, és a ki polgártársaira nagy befolyást gyakorolt.

Szegénynek csak két nagy hibája volt: egy lelki,

hogy túlzásba vitte a szabadság eszméjét, és egy testi, hogy valóságban két sor foggal bírt.

Különös játéka a természetnek, de való.

Prókatorunk beszélt, buzdított a legvőség fokig, és nagy valószínűség fűződik ahhoz, hogy a detronis-ati szerencsétlen eszméje a ő agyában fogamozott meg legelőször.

E nehéz gyanu, nehéz keserveket hozott rája, de menjünk tovább.

Legfőbb túlzása a kommunizmus eszméje volt, e korcsulótte a francia forradalomnak.

Sz. ügyvédünknek se volt elég a nép felszabadí-tása, még egy ugrással tovább ment, lépten-nyomon bizonyítgatva, követelve a vagyon-közösséget.

De e miatt nagyon pörül járt! és pedig követ-kezőleg.

A közös vagyon elvén ugyan nem volt elfogadva, de annyiban praixisban volt, hogy mindenütt terített asztal várta a vendéget.

Hisz az emberek valódi áradatukat hullámzókat e mozgalmal időeknek megfelelőleg, — soh sem tudva, hová viszi őket a viéitlen, és minden ház el volt készülve ezen varratlan látogatósokra. Ezen megszapordított követelményeknek a cselédiség nem tudott megfelelni, és így esett, hogy Netti néni — nagy néncm sognőrné — szintén segédkezett a konyhán.

Ép egy tál derelyét készített és Sz. prókatorunk ott lábatlanokdván megkérdezte: »Ugyan Janos bácsi, mondja csak, mi is az a kommunizmus tulajdonképen?«

»Éj hűgocskám, ép jó alkalom erre felenni; maga megcsinálta e pompás derelyét, és mindenkinek a ki megéhezik, jogában áll, azt megenni.«

Noh hiszen megkapta a magáét! Netti néni egész dühösen, kipirult arccal oda vágta neki:

»Körmöczön élő miniszter, Kerkapolyi Károly kivételével. Elég rossz, hogy évtizedek hosszú során a kormányfőnk mindenvé elöznának s ilyen előkelő város, mint Körmöcz, magára hagyának. Mert, hogy sok tennivaló van itt, az bizonyos. Éppen azért Lukács miniszter megjelenése, (ahogy lesz belőle valami), a városra nevé véghetetlen fontossággá. Látni fogja, hogy itt az államnak tennie kell valamit; mert a régi dicső-ségből megélni nem lehet. A város polgárai koldusok. Állg van néhány, a kiről el lehet mondani, hogy még valahogyan megvan. Körmöcz patriciusai ivadéki el-korosodtak s ma többnyire zűzömunkások. Sok maga az oka nyomorúságának, de legtöbbjét a változott idők viszonyai juttattak koldusbotra. Ez a szomorú valóság s emeink előtt még vége ma is. A gazdag város bizony nem siet segítségükre, mert ennek még a Dariusz kincs-e sem volna elég. A polgarságnak csak maruszak-lékok nyujt. Különben el is panaszkodik, hogy kevés a pénz s hivatkozók Wekerlére, a ki azt mondotta, hogy »a pénz lehet kevés is, sok is — de sohasem elégséges.« Rendkívül fontos tehát az, hogy erről a miniszter győ-ződjék meg első sorban. Nagyon szükséges továbbá az is, hogy lassá, hogy a vízerőben milyen hatalmas ke-reselet forrás van, mely most nagy részében parlagon hever. Látni fogja, hogy az állam az ő vízerőjét szá-zszorosan, sőt ezerszeresen értékesítheti s bőven enged-het az a városnak használatra, hogy vállalkozók gyári telepeket létesíthessenek. Az állam nem használja, de nem is engedni használtatni. Nem őrltség ez? Akár-hányszor fordul a város az államhoz, bölcis tisztviselői mindig azt javasolják, hogy szükség van rá, vagy ki tudja, hogy mikor leend rá szüksége; tehát nem engedhet át semmitsem. Meg fogja látni, hogy a pénzvé-rőleket, a Nandorbányának, meg a Ludovikának vannak külön-külön villanytelepei; — holott egy nagy köz-ponti villany-telep létesítésével juthatna a város vilá-gítására is, mit szivesem nem is fizetnének. — Látni fogja, hogy az erők hogy szét vannak forgácsolva s azt is, hogy sok rom miként szerepel mint valami va-gyon. Ezeknek kiüvel még sokakat tapasztalhat s láthatja, hogy maga az állami gazdálkodás sem éry egy fabatkat sem. Hogy lehet így előre jutni? Természetes, hogy menethetetlenül el kell süllyedni minden meglévőnek. Mindenki tudja ezt itt s érzik nragak az intézők is; de hat ki tehet rá, ha a magasságos hatóságoktól lesznek a legnagyobb badarságokra utasítva!

Körmöcz közönsége el is követ mindent, hogy díszpolgárat kellő díszszel fogadhassa. Csinositának mindent. Javítanak. Még a »Császár-úte-t is kijaví-tották, mely már 7 évtundeje nem látott törött követ. El is volt romolva kegyetlenül. A múlt hónapban egy ekező fővárosi ur ment rajta s említték neki, hogy ezeken az uton II. József császár ment. »Most már értem, — monda — hogy csupa kegyeletről nem javítatja a város.« A programot illetőleg az a következőkből áll: Megérkezés esti 10 órai gyorsvonattal; a minisz-ter az államtikkarral a pénzvérebe száll, egy miniszteri tanácsos, Szathmári György az országgyűlési képviselő-höz, Maly osztálytanácsos pedig a bányafőnökhöz. Ez este nem lesz semmi. Masnap megtéintik a városi levélvart, a vártemplomot, talán a köedénygyártat s kimennek a bányaművekhez s azután tisztelgés két nagy csoportban, vagyis az állami tisztviselők s a közönség egyesületeivel, hivatalaival. Ezt követi egy díszbe-d délután 4 órakor a gyorsvonattal visszautaztat a minisz-ter. Tehát az itten való tartózkodás csekély ideig tart; de hát attól függ, ki világoztja föl a minisztert s hogyan!?

Egy óra alatt igen sokat lehet hallani és látni! Ha a miniszter megjön, ez Chabada országgyűlési képviselő-nek nagy érdeme leend. *

Miután Körmöczről van szó, hát hadd említsünk még meg mást is: Junius 27-én a helybeli »Széchenyi Egyesület« mulatságot rendezett, melyre Besztercze-

»Bizony, bácsi, én csak azt mondom, hogy ha az én magam csináltá derélyémhez mint hivatalan vendég hozza nyúlni méréselne, ezzel a főző kanallal mind a két sor fogát kiverem.«

E fogyatkozása, tulajdonképen bősége miatt még jobban kipapott mások.

Maga összecsdészott, úgy nagy népgyűlést a Martinko hegyen, a hol most barakkok állnak. Tömérdek nép jött, nemcsak a városból, de a szomszéd fal-vakból is.

Hisz a lelkesedés Börne szerint »ragadós mint a nátha, csak kár hogy nem lehet beszólni, mint a heringet.«

Valóban remek beszédet mondott, ha csak kommunistikus elveivel től nem spēkelte volna.

Volt neki e téren egy dühös ellenfele, Vancsay ügyvéd, különben jó, áldottlelkű ember, de satyrikus észszel megvaldva.

Ez rögtön utána felalnt az álványra és oly czáfo-latot mondott, hogy szinte pártatlan.

Körülbelül ez volt a vejele: »Tisztelt hallgatóság! az mind igen szép és jó, a mit előttem szólt kortársam felhozott, csak azon egyben sőt sem lehetek egy véleményen a tisztelt urral, a mi a vagyonegyenlőséget illeti. Ezt már a természet czáfoja bizonyítvány, hogy soha egyenlők nem lehetünk. Tessék csak egy közelebb álló példát venni, és meg tessék erről győződni; nekem már egyetlen egy fogam sincs, holott a tisztelt előttem szólt urnak két sor lóga van.«

Szegény Sz. úgy elbűjt, hogy egy álló hétig senki nyomára nem akadt.

De az emberek elefejtették e fiascóját, de meny-nyire elefejtették mikor szegényt lánczra verve Pozsonyba hurcolták, mindenképen rá akarván sütni, hogy a detro-

bányáról a vadász-szászlójai katonái zenekarát fogadta föl. A „Lövő-keret” helyiségében, nagyszámú közönség verődött össze, nagy élvezettel hallgatta a zenét s kitűnően mulatott. Úgy azonban e zenekar nem jutszott, mint a losoncziak.

HIREINK.

— **Házasság.** Ulrich Vendel znióváraljai tanítóképző intézeti tanár múlt hó 29-én vette oltárhoz Szedlacek Bertát. Gratulálunk.

— **A ruttkai ünnep.** Batran ennek nevezhetjük a Kassa-oderbergi vasút főműhelye által évenként rendezni szokott nyári mulatságot, mely a legszebben tündérelt azt a szép viszonyt, a melyben ott a munkások és tisztviselők együtt egy családot képezve élnek. Ezt a nyári mulatságot ma tartják meg, a melyre ruttkai *Láda Péter* kir. udvari tanácsos és vezérigazgató is meg fog jenni családjával együtt. Az udvari tanácsos már tegnap érkezett meg Ruttkára a vasuti főműhelyi tanoncz-iskola vizsgájára.

— **A kis-selmeczi júniális.** A kis-selmeczi önk. tüdőoltó-egylet június hó 29-én rendezett júniális ünnepzést. Báró Révay László, a ki a júniális létesítése körül dicséretből buzgalmat és fáradságot fejtett ki, munkájának sikerében a megjelent nagy közönséggel egyetemben méltán gyönyörködhetett. A mulatság díszet nagyban emelte a báró Révay-család és főúri vendégeinek megjelenése. A környékbeli községek tüdőoltó testületei megjelentek s a parkban gyülekezve, báró Révay László, mint kerületi tüdőoltó-főparancsnoknak szabályzót jelentést tettek. Lelkesítő látványt nyújtott azután az egyesült tüdőoltó-testületeknek a fiatal báró vezetése alatt mozsárdurrogatás, dobpergés és kürtzés mellett a júniális színhelyére történt felvonulása. E látvány felvilágnyozta a kedélyeket, mert a jövedelmindjárt kezdetben erőt vet a tömegben s a hegedű húrjainak első megpendülésére nagy sokaság jarta a magyar csárdást sötét estéig. Egyik érdekesege a mulatságnak a tombola volt. A közönség leginkább a főnyeremény iránt érdeklődött, mert csak annyit tudott róla, hogy egy erősen összekötött kosárban van elrejtve. Midőn a boldog nyertes a kosarat birtokába véve, annak tartalmát kibontani kezdte, a közönség kíváncsisága feljé irányul megdujni, mint tartalmaz a kosár. Képzelték, milyen derűt hangulat keltezett, midőn a kosár fölé hajló nyeronék egy díszesen felpankázott malaccza majd az ólébe ugrott. A mulatság nagy körültekintéssel volt rendezve, s báró Révay László méltán megérdemli azon elismerést, melynek Hinkó Ferencz tanító az összes megjelent tüdőoltó-egyesületek nevében kifejezést adott és mely elismerést a fiatal báró igazán formás beszédben megköszönte. Felülfizettek: Br. Révay Gyula 60 kor., gróf Neuhaus Otó 19 kor., Beniczky Kálmán alispán 9 kor., Beniczky Ákos m. főjegyző 4 kor., Duschek János főerődsz. Neumann Jakab és Paos F. 3 kor., Löwinger Armin, Dr. Petrikovics, Dr. Haaz és Komenda István 2—2 kor., Müller tanár, Dr. Bradach, Judik Andrács és Bednecz Róbert 1—1 kor., Deutsch 50 fill., Jonas János 40 fill.

— **A pribóczi júniális,** a mely az ottani ev. templom javára m. hó 30-án rendezett, igen sikerült és 600 koronánál többet jövedelmezett a nemes ezélna. Érdekes, hogy ezáltal a magyar és a tót intelligencia együtt mulatott, s bár egy fiatal mártóni tót bolton minden áron tótul kívánta a négyeseket rendezni, a mit a magyarság hevesen ellenzett, mégsem esett nagyobb baj s a mulatság vígan folyt d. u. 1-étől este 11 óráig a Farkas István pribóczi cigánybanda muzsikája mellett. Mint specialitást felemlítjük, hogy

nisztó eszméjét ő hangoztatta legelőször. Sok embert hittak tanának, de szerencsése az időnek, nem akadt alaváló, aki ellene vallott volna.

Néhány börtönben töltött év után visszatért, mint csendes fehérlajú ember, szélsőségeit már csak ártatlan tereken gyakorolva.

Jól emlékszem rája, vérszűzjü egyenlősége még nagyon eszményi alapokon nyugodhatott, mert a gyermekek vonalmát csak jó ember keltheti fel, és mi akkori gyermekek szerettük től! Hogy azt az örökös borbón a szebben fokozta, nem tagadom, de igazan az volt a hitünk, hogy ez a jó bácsi kabátjának egy speciális tulajdona.

Azon meggyőződése, hogy ő, a mit akar, mindent meg tud csinálni, gyakran megnevettette a társaságot, mert rendesen felsült.

Mindenbe belekezdett: Daguerrotypekhez, spiritizmushoz, megténczeltotat mindent asztalt, végre festőnek mondta magát, beszerzéseit e czélna egészen „en gros” eszközöket, minden életanulmányt fölölésnekneq itélve. Németek addig akalltáta, míg modelnek fel nem áldozta magát, azzal a kikötéssel, hogy ő a képet csak kész állapotban mutatja elő. Megjegyzendő, hogy oly nagy vásznat használt ez első remekére, a melyet rendesen a térképekhez szokás. De az ülésnek nem volt vége s, he szossa. Némém már nagyon türelmetlenkedett, úgy hogy férje egyszer nagy ügyesen a festő háta mögé került és végtelen habotára fakadt.

A majd száz centiméter szélességű képen már a néni hajfonatai nem találtak helyet, de mint levágottak szerepeltek. Ellehet képzélni, mily óriási volt az arcz.

Nagyba elszégyelte magát szegény, és soha sem láttuk se ezt se más képet.

Lassan-lassan e hasonló vítézi tettekkel felhagyott és elpusztult, csendesen — érvetlenül.

Véltis Smailovszky Mária.

Neuhaus gróf chinai sátrát csinált a notabilitások részére. A lakóman *Mudron* Pal ügyvéd mondott felkötözött a pribóczi ev. egyház gyarapodására, a melyre *Klimó* Vilmos pribóczi lelkész választott. A jelenvillatokról nem sikerült teljes névjegyzéket szerelnünk, azért itt minden sorrend nélkül csak a következőket említhetjük fel: Hölgyek: Neuhaus grófné, özv. Karlovicsné leányává, Halassa Andrásné testvérével, Mudron Ludmillával, Bulovszky Anna, Nemes Bertha (Bainfalva), Csepessányi Sándorné (Pribóc), Soest Alisa (Pribóc), Beniczky Mártonné (Pribóc), Koncsek M., Lehotzky M. (Kis-Rákó), Ploy Irén (Bella), Gruber Vilma és még számosan; — urak: Beniczky Kálmán alispán, gróf Neuhaus, báró Révay László, Mudron Pal, David János, Koncsek György, Gabor és Albert, Michnik Vilmos és Gyula, Klimó Vilmos, Müller Vilmos, Dugovics Titusz, Akantisz Ödön, Beniczky Aladar, Dr. Mudron János, Karlovsky N. stb. stb. Latni való tehát, hogy ez nem volt tót mulatság, mint a minek egyik tót lap mondotta, hanem egyszerűen mulatság volt, a melyből mindenki kivethette a maga részét, rang és anyanyelv különbsége nélkül, a mint hogy az efféle mulatságoknak mindig is ilyeneknek kellene lenniük.

— **Állami tisztviselők mozgalma.** A turóczi állami tisztviselők tegnap tartották meg értekezletüket Pekete Miklós kir. tablarbíró felhívására, a melyről lapunk jóval szűzabban fogunk beszámolni. — *Privátgyén* is csatlakoztak az ottani állami tisztviselők a tisztviselő helyzetének javítására megindult országos mozgalomhoz. Musolter Miklós dr. királyi aljárásbíró indítványára elhatározták, hogy főlkérik a kerület országos képviselőit, hogy a tisztviselő fizetésének és lakbérének emelése és a szolgálati pragmatikának törvényhozással való megalkotása érdekében a kormányal és a törvényhozó testülettel járjon közbe. A végrehajtó-bizottság elnökevé Tivadar László kir. járásbíró, jegyzőjévé pedig Kövér István kir. adóhivatal ellenőrt választották meg. — *A lipót-szent miklósi* állami tisztviselők m. hó 27-én Jeszenzky Geza járásbíró előnkélate által értekezletet tartottak, melyen csatlakoztak a tordaiak által kezdeményezett mozgalomhoz és elhatározták, hogy az országgyűlési képviselőket felkérjük, hogy kivánságaikat támogatassák. Az értekezlet különösen annak az óhajának adott kifejezést, hogy a lipót-szent-miklósi alacsony lakbér-össztályosa az ottani drága lakberekre való tekintettel, emeltessek. — *Zólyom sz. kir.* városban székelő államtisztviselők f. évi június 26-án értekezletet tartottak és elhatározták, hogy a tordaiak által megindított mozgalomhoz csatlakoznak és a tordaiak nyomán a kerület képviselőjéhez fognak folyamodni; továbbá, hogy a mozgalom a szegediek által kibocsátott felhívásban előterjesztett kérdésekre is kiterjesztessék és a szegediek által előterjesztett program szerint folyjon le. Egyben intéző bizottságot alakítottak, melynek elnökéül Martinovich István járásbíró, alelnökéül Bossányi István postafőnököt és Folkman János iskolaigazgatót, pénztárnokau Vágvolgyi Karoly adótnokot, jegyzőül Pongrácz Dező albirót és Braun Soma adótitest választották meg.

— **Stubnyafürdő** vendégeinek e héten megjelent első számu névjegyzéke 160 vendéget mutat ki, — köztük Erdélyi Sandor volt igazságügyi miniszter és családja, — Póka Ferencz műszaki tanácsos és neje Trencsenből, — Szighetzy Lajos p. ú. titkár Besztercebányáról, — Dr. Pekery Geza min. titkár Budapestről, — Kalocsay Alan orsz. képviselő Budapestről, — Dr. Turcsányi Imre és neje Budapestről, — Osváth Daniel szolgabíró Tornaaljáról, — Valló János tanár Pozsonyból, — Holeyzy Miksán lelkész neje Tokajból, — Dr. Grosz Vilmos ügyvéd Badenből, — Kloose Fülöp lelkész Vaalsból (Hollandia), — Kocsy János erdőmester Zsarnóczáról, — Kun Fülöp mérnök és neje Kolozsvárról, — Bolemann Lajos tör. elnök Besztercebányáról, — Szende Simon főmérnök Budapestről, — Kiss Endre ügyvéd Pásztórról, stb. — Ma este bővészeti előadás lesz a fürdőben, a melylyel azon szórakozásoknak sorát nyitotta meg a fürdőigazgató, a miket lapunk egyik cikkelyében javasoltunk neki. Különösen Turóczegegy közönségének ajánljuk ezt a kies fürdőtelepet, hadd legyen találkozó helye a megye intelligentiájának legalább a nyári hónapokban, — az igazságságot pedig ezáltal is fölkerjük, hogy lakas, étkézés, kiszolgálás, fürdőzés tekintetében gondja legyen rá, hogy senki-nek panaszra ne legyen.

— **Kirándulás.** A Turóczi Kereskedő Ifjak Egyesülete folyó hó 14-én a jahodniki ligetben nyári táncmulatságot rendez, melyre a t. közönséget ez úton hívja meg. Kedvezőülen időjárás esetén a kirándulás egy héttel elhalasztatik.

— **Tüdőoltó mulatság.** Ma délután a biztricskai tüznitők is rendeznek mulatságot. Erre külön meghívókat nem adtak ki.

— **Az utolsó focske.** Turóczármegye területén az utolsó vizsga s zsuanyai izr. iskolában jun. 30-án Singer Mór tanfelügyelő megbízott vezetése mellett tartották meg. Azt írják lapunknak, hogy ott igen derék két tanító működik, kik szorgalmukkal és buzgóságukkal nemcsak a községükben levő izr. és más vallásu tanulókat tanítják, — hanem a kik odaadó, hazafias nevelésükkel a környék különböző vallásu gyermekeit is vonzzák az iskolájukba. A vizsgán részvétel számos szülő igaz örömmel és teljes melegegedéssel hallgatta meg a tót, német és más anyanyelvű gyermekek szabatos magyar feleleteit s elismeréssel nyilatkoztak Wiener Jakab és Reichmann Sándor tanítók eredményes működéséről.

— **A nagy vasahenger szorgalmasan működik a t.-sz.-mártóni vasuti-állomás felé vezető út új gránit kaviclosalásán s remélhető, hogy ez az út már e hó végével át lesz adva a forgalomnak. Nem hagyhatjuk azonban megjegyzés nélkül, hogy az ezen útnak a folytatását képező út, a mely az államvasutak, egész környékével együtt szintén rendkívül elhanyagolt állapotban van és sürgősen kívánja a helyre-állítást.**

— **Nyári mulatságok.** A nyári mulatságokból Zólyom is kivieszi a maga részét, a mennyiben közönsége minden szép vasárnapot felhasznál élvezetes kirándulásokra. Nemrégben az ottani m. kir. posta- és távirduhivatal egész tisztikarának volt sikerült majálisa, múlt héten a katolikus ifjak által rendezett erdei táncmulatság folyt le nagyon szépen.

— **Ifjúsági tornaverseny.** Múlt héten folyt le Zólyomban az ottani áll. polgári fiúiskola tornaversenye gyönyörű időjárás mellett és óriási közönség jelenlétében.

— **Vilamos világítás.** Zólyom város világításának reformálása alkalmából létrejött konzorcium részvénytársaságá alakult s már felhívást bocsátott ki részvények jegyzésére, melyek ára 100 kor. Nem mulik el sok idő, s Zólyom szab. kir. város az ujkor modern szemlémenek teljesen megfelelő világítással lesz ellátva.

— **Botrányok a »Dom«-vendéglő felől a vasutra vezető út környéke, s undor fogja el az embert, a ki arra kényserült menni, a hol közvetlenül a hid mellett Turóc-Szent-Márton egész piszka, szemete van felhalmozva. Miután e közegészségellenes, botrányos állapotra hiába hívtuk föl a közs. előjáróság ügyelmet és miután ezen időtájt az egész forgalom a város és a vasut között arra bonyolítatik le a másik úton folyó építési munkálatok miatt: az ille-tekés közizgatási és egészségügyi hatóságok felkérjük, hogy a község előjáróságot kötelezéségre figyelmeztesse, — a melyet most, hogy a tót ünnepek közelednek, talán hajlandó lesz megtenni, mert ilyen tájt észlelhető évenként némi takarítást az utcákon, lámpákon városunkban.**

— **Megölte a rémület.** Érdekes világot vet az állatok idegletére az a különös eset, a mely tegnapelőtt a blatniczai erdei legelőn történt. Hogy, hogy nem, egyszerre csak egy hatalmas maczkó bukkant elő az erdő sűrűjéből és a ganutlanul és békesen legelő marhák felé közeledett. Nem tett kárt az állatokban, de egy téhen annyira megremült a bozontos medve látsától, hogy menten összerogyott s kiadta a páráját. Nyilván a guta ütötte meg. A pásztor hamarosan eret vágott rája, s így husát elfogyaszt-hatták. Még aznap indultak el blatniczai puskások a maczkó keresésére, de hogy eredménnyel jártak-e, még nem tudjuk.

— **A F. M. K. E. tartja fenn a málnapataki kisedővő intézetet,** tehát annak kell gondoskodnia erről minden tekintetben, de bizonyos nyugdjalpai illetményről még sem gondoskodik s így a byarmati pénzügyigazgatóság a málnapataki kisedővő intézet gondnoká, nt. Hrk János ur ellen szigorú parancsban intézett végrehajtást. Nem furcsa ez? nem megbotrunkoztató dolog ez? Aztán legyen kedve valakinek önzetlenül buzogni s dolgozni a legszentebb ügy érdekében is, ha így nyilatkozik az elismerés és hala! Ajánljuk ez ügyet az illetékesek figyelmébe! — **Igy olvassuk ezt a »Losonc és Vidéke«** című lap utolsó számában. A F. M. K. E. idei közgyűlése küszöbön van, ideje lenne talán rendbehozni valahára az általa fenntartott kisedővő intézetek ügyét, illetőleg azokra bizni fenntartásukat, akiknek ez törvényes kötelességük: a községekre és az államra, — a F. M. K. E. jövedelmeit pedig sűrűtösb dolgokra fordítani, a mikre már ismételen ráutaltunk lapunkban.

Szerkesztői üzenetek.

V. Sz. M., Lászlófalva. Ujabb szives küldeményét is megkapuk s köszönjük. A közlésben bizonyos sorrendet tartunk, ezért kérik némely elfogadott jelzet közleménynek néha. Ez az üzenet az »Egy a köz köztül« cz. cikkelyre s szerzőjének is szól. — F. Körmezbánya. Szivesen! Mi meg arra kérjük, hogy lapunk *Jobbzanat* anyagi támogatását az ottani magyarságnak ajánlani sziveskedjen. A fokozott támogatással erkölcsi erők is gyarapodnak. Üdvözlét! — H. J., Ipolyász. Szivesen ideget tudunk kívánságának s kívánjuk, hogy kellő sikere legyen, a hosszú szabadság pedig teljes felelősséggel végződjék. — K. Kis-Selmecz. Köszönetek, elkészülték. Alkalmom adtan egyéb hirtet is kértünk s várunk onnan. — F. A. Töröczi vadászegyesület, a melynek alapszabályzatának törvén lapunk is közölte, úgy látszik mélyen szunnyad. Nem tudunk róla több, mint, hogy valami alakuló s tisztviselőválasztási gyűlés legyen, holmi helyeteli díjak is fizettek lehet, a remélhető tehát, hogy a közönség vadászati szezon heálitával valami életjelet ad magáról a keletkezésben levő egyesület, a mely bizony szükségünk is van. — Igazgatóság, Stubnyafürdő. A kénatokat átadtuk a kiadóhivatalnak. Lapunk csak egyelőre jelenik meg henteint: vasárnap. Mindennem közleményt tehát péntéig tessék mindenkor beküldeni. Támogatásunkra ezentül is számít-hatnak. — E. A., Budapest. Czikke a közlendők között van. — F. B., Hogy a tót nemzeti himnög varrottasa a *Franczia* négyest *Időnk* megkínázza, az csak természetes? De hogy kereskedő ember örökösödött ebben lapunk, a mely a pribóczi mulatságon, az már éppen nem — *tervésszerű.*

Nyári menetrend a magyar kir. államvasutakon.

(Érvényes 1901. évi május 1-től kezdve.)

Budapest—T.-Sz.-Márton. T.-Sz.-Márton—Budapest.
Gy. i. reggel 7:30, é. d. u. 1:58
Szv. i. d. e. 9:35, érk. este 8:11
Gy. i. d. u. 3:45, é. este 10:37
Szv. i. d. u. 5:20, érk. reggel 7:16
Vv. i. éjfel 11:10, érk. d. e. 11:58

T.-Sz.-Márton—Ruttká. Ruttká—T.-Sz.-Márton.
Gy. ind. d. u. 1:58, érk. d. u. 2:06
Szv. i. este 8:11, érk. este 8:20

1. regg. 7:44, érk. este 7:00
1. regg. 5:41, érk. d. u. 12:50
1. este 9:03, érk. d. e. 10:05
d. u. 4:32, érk. regg. 5:20
1. regg. 7:30, érk. d. u. 2:49

